

Tabulky pro přednášku z fonetiky a fonologie – 7.11.2003

Typy hlásek

Vokál – aproximanta – likvida – nazála – znělý konsonant – neznělý konsonant

Konsonanty

budeme si do ní zaznačovat základní typy souhlásek běžnějších v jazycích, které studujete

	Bilabiála	Labiident.	Dentála	Prealveolára	Postalveolára	Palatála	Velára	Glotála
Okluziva = (ex)ploziva								
O. nazální								
Vibranta								
Konstriktiva = frikativa, spiranta								
Aproximanta = glide								

Z artikulačního a (tradičního) auditivního hlediska je třeba při fonetické charakteristice konsonantu nám blízkých jazyků uvést minimálně tyto údaje:

1. označit, jde o konsonant, a v tom rámci i jeho typ: vlastní/šumový/pravá konsonant - sonora - aproximanta.
2. zařadit konsonant podle způsobu a místa artikulace, ev. podle artikulujícího orgánu,
3. zachytit doplňkové rysy artikulace se zaměřením na ty, které jsou v jazyce fonologické, tj. slouží k rozlišení samostatných hlásek: neznělost/znělost, orálnost/nazálnost, neaspirovanost/aspirovanost, kvantitu krátkou/dlouhou, nelabializovanost/labializovanost, atd.

Úplné fonetické popisy (v rámci speciálních studií) registrují i vlastnosti irelevantní.

Vokály – tabulka (do ní vložíme vokály při přednášce)

	Anteiorní	Centrální	Posteriorní	
Zavřené=vysoké				
„polozavřené“				
„polootvřené“				
Otevřené=nízké				

Z artikulačního hlediska je třeba při fonetické charakteristice vokálu nám blízkých jazyků uvést minimálně tyto údaje:

1. označit, jde o vokál, nikoli např. aproximantu,
2. zařadit hlásku podle horizontálního a vertikálního posunu jazyka,
3. zachytit doplňkové rysy artikulace se zaměřením na ty, které jsou v jazyce fonologické, tj. slouží k rozlišení samostatných hlásek: nelabializovanost/labializovanost, kvantitu krátkou/dlouhou, orálnost/nazálnost, otevřenost/zavřenost.
4. Není nutno uvádět egresivnost ani znělost, protože tyto vlastnosti jsou pro nám běžné jazyky samozřejmostí.

Diftong ...

Je buď chápán jako vokalický zvuk se zvláštní strukturou, nebo jako kombinace zvuků: to závisí na jazyku – srov. chápání „hlásky“ – a na typu publikace, s níž pracujete

Typy: polohový – pohybový
stoupaný - klesavý